

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaia vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 14. avgusta 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Brez kritike ni zboljšanja

Mnogi ljudje so za kritiko silno občutljivi. Navadno so najbolj občutljivi samo tisti, ki slabo delajo in ki kritiko naravnost izzivajo. Odtod tudi znani pregovor, da resnica v oči bode.

Kdor živi lepo mirno v zasebnem življenju in ne sili v javnost, ima na vse zadnje pravico, da ne dopušča, da bi se javno kritiziral, ker se je s svojim življenjem iz javnosti izločil. Kdor pa dela v javnosti, kdor opravlja javne posle, kdor zahteva od drugih, da delajo po njegovi zamisli, ta pa mora že biti pripravljen na to, da mu javnost pove, če so njegove zamisli napačne. Zaradi enega človeka ne sme trpeti vsa javnost in da se ta zakon spoštuje, je ravno dolžnost javne kritike. Javna kritika je zato, javna potreba in pogoj za vsako zboljšanje — kjer ni kritike, tam tudi ni napredka, tam je mrtvilo.

V sedanjih časih preživljamo tako velike in tako usodne dogodke, da se tudi že z oficijalno strani govori o potrebi novega notranjega reda in o silno dalekosežnih reformah. Pri tem pa je treba poudariti, da smo šele v začetku novega miselnega, gospodarskega in socialnega razvoja, ki ga morejo in najbrže tudi gotovo bodo povzročili sedanjí veliki zunanji dogodki.

V takšnih časih notranjega in zunanjega preurejanja življenja narodov je javna in odkrita beseda o najvažnejših vprašanjih še zlasti potrebna. Zlasti pa beseda, ki je prosta vsake demagoške primesi in ki tudi ni porojena iz nobene politične ali osebne špekulacije. Zato je silno nemodro, otežkočati besedo, ki ima en sam namen, da služi edinole interesom celote in ki ima sam en cilj, da se vse naše javno življenje uredi najbolj.

Trditi, da je na svetu danes vse najbolj urejeno in da ni nikjer nobenih napak, je menda celo za naivne ljudi le preveč pretirana trditev. Še manj bi mogli mi trditi, da je pri nas vse dobro. Če pa ni vse dobro, potem smo postavljeni le pred eno alternativo: ali smo za vse napake brezbržni in smo zadovoljni tudi s slabo ureditvijo, ali pa se borimo proti napakam in skušamo doseči boljše ureditev. Menda ni treba še posebej dokazovati, da so resnični patrioti samo drugega naziranja. Kdor res ljubi svojo domovino, jo hoče videti pred seboj lepo, čisto, urejeno in neomadeževano od raznih napak. Samo tisti, kateremu je domovina postranska zadeva, je tudi brezbržen za njene nelepote.

Res je, da je vsaka kritična beseda ko kamen, ki pada na mirno vodno gladino. Takoj sproži valove, ki se širijo in širijo in ki zavzemajo vedno večji obseg. Toda tudi njih moč popušča in gladina se kmalu zopet umiri. Ni treba zato misliti, da bi vsaka beseda morala povzročiti težka vznemirjenja in kipeče valove. To se zgodi le, če se ne pusti, da se gladina zopet sama ne umiri. Kadar udari val ob čeri, takrat nastanejo največji valovi.

Če se kdo boji, da bi kritična beseda povzročila preveliko razburjenje, potem mora poskrbeti, da se bo mogla ta beseda izživeti, ne sme jo pa zadrževati, ker mora sicer val tem močneje udariti ob oviro. Stvar je pač v tem, da so napake v javnosti one, ki mečejo

kamne na gladino, ker kamni ne padajo sami od sebe. Kdor odpravi kakšno napako, ta prepreči tudi padeč kamna, temu se tudi ni treba bati valov, ki jih povzroča padeč kamna.

Ni zato pametno biti občutljiv zaradi opozorila na napako, temveč pametno je biti občutljiv zaradi napake. Za opozoritev bi se bilo treba prav za prav zahvaliti, napako pa s tem večjo brezobzirnostjo odpraviti. Tako se razvija

proces zboljšanja in drugače se razvijati tudi ne more.

Sicer pa je tudi še ena pot za tiste, ki so za kritiko preveč občutljivi. Naj pa pustite, da se njim samim pove napaka, da se njim samim nasvetuje, kako bi se moglo napraviti bolje. Nikar pa odkrite besede in dobrohotne sodbe sploh odklanjati! To ne more imeti in tudi nima nikdar dobrih posledic.

Kot nobena stvar na svetu, tudi kritika nima samo slabih strani,

temveč ima tudi kritika svoje dobre strani. Ali ni pametneje te dobre stvari izkoristiti, kakor pa jih pustiti propasti? Kritika je podnet h intenzivnejšemu delu, h večji požrtvovalnosti, h večji iniciativnosti! Kateri državnik bi mogel te prednosti pogrešati? Zato pa se mora pustiti kritiki vsaj skromen kotiček udejstvovanja, ker kritika je puščica, ki vodi k napredku.

vati, da se bo klirinški sistem reformiral, toda načelo kompenzacije bo ostalo. Nemški gospodarski minister dr. Funk je napovedal, da je verjeten razvoj v tej smeri, da bo več držav stopilo v medsebojne normalne gospodarske stike s pomočjo enega centralnega kliringa. Na ta način bi se devizni promet rešil vseh okov in verig. Kako se bodo odnosi med državami razvijali v bodoče, sicer še ni mogoče trditi z gotovostjo, vendar pa je jasno to, da bodo stopila na mesto svetovnega trga manjša zaokrožena gospodarska ozemlja, v notranjosti katerih bo mogoče izvesti čim večjo gospodarsko samostojnost in neodvisnost proti drugim takšnim ozemljem.

Iz vseh teh dejstev se morejo napraviti naslednji

glavni zaključki:

1. Namesto dosedanjega liberalističnega naziranja in namesto svobodne gospodarske politike stopa postopno sistem organizacije, sistem načrtnega oz. dirigiranega gospodarstva.

2. Potreba socialnih reform ni samo zelo aktualna, temveč se tudi že vidijo obrisi novega socialnega reda, ki bo temeljil na delovni dolžnosti ter obveznem urejanju delovnih odnosov, to pa v okviru občnih gospodarskih reform.

3. Zlato je izgubilo svoj dominantni položaj ter ga je nadomestila tako v valutni politiki ko v mednarodni zamenjavi blaga produktivna in delovna sila narodne zajednice.

4. Anonimni svetovni trg je ravnako izgubil svoj pomen in na njegovo mesto stopajo postopoma zaokrožena gospodarska območja posameznih narodov, ki naravno gravitirajo k posameznim središčem.

Te misli se ne smejo smatrati kot apodiktične, ker so danes še vsi pojavi v gospodarskem in političnem življenju narodov v gibanju. Vsa ta izvajanja imajo samo ta namen, da opozore javnost na veličino in pomembnost sedanje dobe, da bi javnost o tem tudi razmišljala.

Mi pa bi dostavili to, da so vsa ta izvajanja logičen zaključek dosedanjih dogodkov, da pa morejo nastopiti še novi, ki bodo zahtevali morda še resnejše zaključke. Na vsak način pa se pripravljajo velike spremembe na vseh poljih in v življenju vseh narodov. In na to je v resnici vredno opozoriti.

Naša tekstilna industrija odklanja nemški predlog glede stanične volne

Poročali smo, da so nam Nemci ponudili enkratno dobavo tkanin iz stanične volne pod pogojem, da tretirajo naše carinske oblasti te tkanine kot bombažne tkanine. Tu gre za razne vrste tkanin iz celulozne volne v vrednosti 3.800.000 RM. Če bi mi na to ponudbo pristali, bi nam Nemci dobavili razne vrste prediva (iz stanične ter čiste volne) v vredn. 1.955.000 RM. Ta ponudba se je obravnavala v paritetnem odboru posvetovalnega odbora za tekstilno industrijo. Na eni zadnjih sej je bilo sklenjeno, da se nemški predlog ne more sprejeti, ker so cene za predivo iz celulozne volne tako visoke, da naša industrija ne bi mogla konkurirati nemškim tkaninam iz istega prediva, če bi se uvozilo po carinski postavki za bombaž.

Pred novim gospodarskim redom v Evropi

Štiri glavni zaključki sedanjih sprememb

V Jugoslavenskem Lloydu je objavil glavni tajnik Združenja trgovcev v Zagrebu dr. Stjepan Bogat zanimiv članek o novem gospodarskem redu, kakor se pripravlja po zadnjih velikih dogodkih v Evropi. Dr. Bogat upošteva v članku predvsem dogodke ene smeri in zato morda niso njegovi zaključki v vsakem pogledu dokončno pravilni. Toda kljub tem nedostatom vsebuje njegov članek tako mnogo zanimivih ugotovitev ter odpira tako poučne perspektive, da smatramo za koristno, če seznanimo vsaj v glavnih obrisih tudi svoje čitatelje s tem člankom.

Uvodoma omenja dr. Bogat, da veliki politični in vojni dogodki v zadnjem času morajo imeti tudi velike posledice za narodno gospodarstvo. Ker pa ti dogodki še niso končani, se tudi ne more smatrati kot končan boj za prevlado novih nazorov nad življenjem narodov. Vsekakor pa se morejo pričakovati velike spremembe pri vseh narodih v njih dosedanjem mišljenju.

Tudi pri nas se že napovedujejo velike reforme, kakor to dokazuje izjava predsednika vlade Cvetkovića, da treba revidirati dosedanje mnenje o odnošaju kapitala in delovne sile ter teorijo o zlati podlagi. Enako pomembna je bila tudi izjava dr. Mačka, da se mora bolje urediti naše gospodarsko življenje in da treba misliti na ustanovitev vrhovnega gospodarskega sveta ter o uvedbi načrtnega gospodarstva.

Ni hvaležno danes prorokovati, kakšen bo bodoči razvoj, ker se morejo obrisi bodoče politične, gospodarske in socialne ureditve Evrope šele slutiti. Vendar pa je mogoče že sedaj opozoriti na nekatera dejstva, s katerimi se more računati že danes in ki bodo gotovo imela na bodoči razvoj zelo velik vpliv.

Prvo dejstvo je, da je kakor za uspeh na političnem in vojaškem, tako tudi na gospodarskem polju predvsem

odločilna disciplina in organizacija ter premišljen načrt.

Pomanjkanje te discipline je povzročilo popolni polom liberalističnih držav. Vse kaže, da se je liberalistični gospodarski sistem preživel in da se vsaj v vsem svojem obsegu ne bo več vrnil. Na njegovo mesto slopijo sistemi gospodarske organizacije, sistemi načrtnega in dirigiranega gospodarstva.

Pojmi načrtnega in dirigiranega gospodarstva sicer v teoriji še niso čisto prečiščeni. Vsaj približno pa je ta pojem jasn. Načrtno in dirigirano gospodarstvo pomeni brez dvoma obliko intervencionistične

gospodarske politike. Pomeni pa nadalje naziranje, da gospodarstvo ni samo sebi namen, temveč da je delavnost v interesu narodne skupnosti. Načrtno gospodarstvo je gospodarska politika, ki usmerja gospodarsko delavnost in jo prilagaja potrebam narodne skupnosti. Gospodarstvo izvaja na ta način neko javnopravno funkcijo kot organični del narodne zajednice ter hkrati kot sredstvo te zajednice za dosego skupnih nalog in namenov.

Takšno pojmovanje načrtnega gospodarstva dopušča naravno razne oblike trgovinske politike in zato se en gospodarski sistem ne more po šabloni prenesti od enega naroda na drugega. Kar je za en narod dobro, more biti za drug narod neizvedljivo. Vendar pa je vsem tem sistemom eno skupno, da po njih namesto popolne svobode gospodarskega dela nastopa organizirano gospodarstvo, da se mora liberalno gospodarstvo umakniti načrtnemu.

Drugo dejstvo je

potreba socialnih reform,

da se spravijo v sklad interesi delodajalcev in delojemalcev. Pogosto se pojem socialne reforme tolmači samo enostransko in zato tudi socialne reforme dostikrat nalete v krogih oni, ki pričakujejo od njih samo enostranske posledice, na hud odpor. Posebno v zadnjih letih je bilo dosti takšnih slabih reform, ki niso bile samo v škodo delodajalcev, temveč tudi celoti in s tem na vse zadnje tudi delojemalcem samim. Vsem nam so še v spominu gibanja za istočasno znižanje delovne dobe ter zvišanje plač. To je moralo povzročiti podražitev proizvodnje, zaradi tega skok cen in novo gibanje za zvišanje mezd.

Na drugi strani pa smo mogli videti tudi pozitivne rezultate premišljeno izvedenih reform. Tako je bila Nemčija še pred razmeroma kratko dobo dežela z največjim številom brezposelnih ljudi. S svojo disciplino in organiziranostjo pa se ji je posrečilo vključiti vse brezposelne v delovni proces ter ustvariti celo povpraševanje po delovni sili. Nato pa je z regulacijo mezd ter v zvezi z uspešno politiko cen dvignila življenjsko raven zaposlenih ljudi ter s tem ustvarila nova delovna tržišča. Iz tega se vidi, da se z enostavnim dviganjem plač ter skrajšanjem delovne dobe ne morejo doseči uspehi, temveč da se mora vsaka takšna akcija uvrstiti v vrsto občnih reform na gospodarskem polju. Zviševanje plač in skrajšanje delovnega časa je mogoče le, če se isto-

časno dvigne tudi proizvodnja. Ne gre torej tu le za socialni, temveč tudi za narodnogospodarski problem.

Da se morejo tako velike reforme v zvezi z gospodarskimi reformami uspešno izvesti, je treba revidirati pojem o delu. Delo ne sme biti le sredstvo za pridobivanje, temveč tudi dolžnost do zajednice. Delo, ročno ko duševno, ni le pravica člana narodne zajednice, temveč tudi dolžnost do zajednice. Samo če vsak posameznik prilagodi svoje delo potrebam zajednice, sme tudi zahtevati kot protiuslugo zaščito tega dela, v poslovnem in materialnem oziru.

Tretje dejstvo, ki je za presojo današnjih razmer posebno zanimivo, je to, da

zlata podlaga ne velja več,

da ni več merilo gospodarske sile in merilo vrednosti. To dokazujejo mnogi pojavi sedanjosti. Tako predvsem uspeli finančni eksperimenti avtoritarnih sil, ki je bil storjen v vojnem času, torej v najtežjih časih in brez ozira na dosedanje teorije o zlatu. Načelo, da počiva vrednost denarja v prvi vrsti na delovni in produktivni sposobnosti naroda, zavzema med kontinentalnimi državami mesto, ki ga je dosedaj zavzemal nauk o zlati podlagi. Zadostuje, če omenimo, da Švica in Švedska ne spreminjata več deviz v zlato, temveč nasprotno znatne zneske svoje zlate podloge v devize. To se utemeljuje s tem, da se zlato ne more več smatrati kot absolutno zavarovana vrednost in da je celo mogoče, da ustavijo celo Združene države Sev. Amerike, ki imajo štiri petine zlata vseh emisijskih bank, nakup zlata. Ni torej brez podlage beseda o zatonu zlata veljave.

Namesto svobodne trgovine — kompenzacije

Na koncu je treba opozoriti še na neko važno spremembo. Vse kaže, da sta prenehala eksistirati »svetovno gospodarstvo« in »svetovni trg« kot absolutna pojma. Pojem svetovnega trga je bil vedno zvezan s svobodnim gospodarstvom in svobodno trgovino. Teh pa danes ni več. Mednarodna zamenjava blaga se ne vrši več na podlagi diktata anonimnega svetovnega trga, temveč na podlagi kontingentov ter bilateralnih in drugih plačilnih sistemov, torej s kompenzacijo uvoza in izvoza.

Znano je, da so posamezni kliringi povzročili tudi nezaželjene posledice z ustvarjanjem prevelikih pasivnih in aktivnih saldov, kar je povzročalo zastoj v vsej blagovni izmenjavi. Zato je pričako-

Načrtna elektrifikacija Jugoslavije

Sedaj je bil izdelan že deseti načrt o elektrifikaciji Jugoslavije. Načrt je bil poslan interesentom v izjavo. V zvezi s tem načrtom je Zveza električnih podjetij v Jugoslaviji predložila na pristojno mesto predstavo, v kateri zlasti zahteva, da se pri nadaljnji elektrifikaciji priznavajo pridobljene pravice podjetij. Nadalje želi, da se poenostavi postopanje za pridobivanje novih pravic. Zveza zahteva, da se oprostite podjetja dolžnosti plačevanja pristojbin za komisije in za zidanje. Potrebno bi tudi bilo, da se dovolijo olajšave in carinske ugodnosti pri nabavi strojev in aparatov. Cene za bakrene žice naj se normirajo. Zveza zahteva končno brezobrestna posojila in subvencije za elektrifikacijska dela. V zvezi s tem predlaga Zveza, da se ustanove strokovne šole za naobrazbo osebja za električne centrale.

Stanje naših kliringov

Naše terjatve proti Nemčiji so se zopet znatno zmanjšale, padel je naš dolg Italiji, zato pa se je povečal naš dolg Madžarski. Gibanje kliringov kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	8. 8.	31. 7.
Bolgarska din	3,23	3,03
Nemčija RM	3,22	4,89
Češko-Moravska Kč	16,39	15,78
Turčija din	6,20	6,19
Francija fr. fr.	2,43	2,36
Franc. kolon. fr. fr.	2,57	2,57
Španija pezeta	2,93	2,93
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1,33	1,33
Italija din	48,72	49,33
Madžarska din	15,38	14,36
Poljska din	18,89	18,89
Romunija din	7,17	7,17
Slovaška Ks	14,65	14,70

Jesenska zasedanja nemško-jugoslovanskih odborov

V Direkciji za zunanjo trgovino so že začeli pripravljati material za jesensko zasedanje nemških in jugoslovanskih vladnih odborov za določitev okvira medsebojnega blagovnega prometa za bodoče gospodarsko leto. Jesensko zasedanje teh odborov je vedno važnejše kakor pa spomladansko, ker so jesenska zasedanja po žetvi, ko še že ve, s kakšnimi izvoznimi presežki se more računati. Letos bodo ta pogajanja posebne važnosti zaradi slabega donosa naše žetve. Misi se, da bo zasedanje odbora sredi septembra, in sicer najbrže v Beogradu.

Izvoz svinj in masti v Nemčijo

Izvoz svinj in svinjske masti ter mesa je v polnem jeku. Za izvoz v Nemčijo je za meseca avgust-september odobren izvozni kontingent 50 vagonov slanine in masti, 50 vagonov svežega svinjskega mesa, poleg tega pa še redni tedenski kontingenti živih svinj v višini 2500 do 3000 svinj.

»Vreme« zahteva strožjo kontrolo uvoza

»Vreme« piše:

Trgovinski minister je prepovedal nadaljnje izdelovanje predmetov iz kavčuka, kakor obutve, preproge in plošč, otroških igračk ter okrasnih predmetov. Namen te naredbe je jasen: razmere so težke in neugodne za oskrbo s surovinami. V kolikor se morejo dobiti, se naj uporabljajo za druge in bolj koristne namene. Poleg tega se mora danes preprečevati razsipanje narodnega premoženja, da se ne uvaža nekaj, kar ni potrebno.

Iz tega vzroka je treba to naredbo vsekakor pozdraviti! Toda na tej poti je treba iti tudi dalje. Tudi

igrač ni treba danes uvažati. Pa niti to ni vse!

Ko so bili pred kratkim vpostavljeni trgovinski odnosi s Sovjetsko Rusijo, so začeli nekateri podjetni ljudje, večinoma tujega porekla in tujega državljanstva, proučevati možnosti uvoza krzna iz Rusije. Iskali so zveze in priporočila, da bi si mogli pridobiti zastopstvo za ruska plemenita krzna. Do izbruha sedanje vojne smo uvažali krzna iz Poljske za skoraj 10 milijonov din na leto. Ker je sedaj uvoz iz Poljske prenehal, bi bil

nastop Rusije na trgih dobrodošel, da bi se mogel ta dragoceni predmet nabavljati.

Če bi živeli v normalnih razmerah, ne bi bilo na vse to nič reči. Toda danes, ko vsem državam, in tudi naši, manjkajo surovine, uvažati luksuzne predmete, kakor krzna, bi to bil zločin. Zato je treba pozdraviti uvodoma omenjeno prepoved, a pri njej ne sme ostati. Potrebno je, da se uvede še strožja kontrola za ves uvoz. Danes ni čas za luksuz. Danes nam niso potrebne kavčukaste

otroške igrače, niti ruske srebrne lisice, ne drago angleško sukno. Brezpogojno se mora razlikovati med koristnim in odvišnim in zato se uvoz luksuznih predmetov ne sme dopustiti.

To, kar »Vreme« piše, je čisto lepo in radi priznavamo, da bi bila dostikrat bolj stroga kontrola zelo potrebna. Toda še bolj pa bi bilo potrebno, da bi bila ta kontrola tudi vedno objektivna in nepristranska, ker le v tem primeru bi bil klic po večji njeni strogosti tudi utemeljen.

Kje naj dobe ljudje koruzo? Nezadovoljivo pojasnilo Prizada

Zbornici za TOI v Ljubljani je poslal Prizad naslednji z dne 9. t. m. datirani dopis:

»Zadnje dni dobivamo iz Slovenije velikansko število prošenj za dobavo koruze od posameznikov in občin; večina se sklicuje na Vašo okrožnico, s katero ste jim sporočili vsebino odgovora ministrstva za trgovino in industrijo od 27. julija t. l., II. br. 26.501, ki ste ga prejeli na Vašo pritožbo zaradi pomanjkanja koruze od 6. julija t. l., št. 13.662/40 in v katerem omenjeno ministrstvo sporoča, naj se zainteresenti za koruzo obračajo direktno na nas. (To je na Prizad.)

Ker nikakor ne moremo odgovoriti vsakemu interesentu posebej, smo včeraj, dne 8. t. m. naprosili bansko upravo dravske banovine, da objavi v slovenskem časopisu notice približno naslednje vsebine:

»Kraljevska banska uprava poziva zainteresente za koruzo, naj se ne obračajo kljub vsem drugačnim informacijam na Privilegirano izvozno a. d. (Prizad), ker se ono ne bavi s prodajo koruze, ampak vso koruzo, ki jo dobiva na osnovi uredbe, kakor tudi ono, ki jo uvažajo, stavlja na razpolago državnim oblastem, torej za Slovenijo kralj. banski upravi, na katero naj se zgoraj navedeni v primeru potrebe obračajo.«

Prosimo Vas, da vzamete to na znanje in da dajete tudi v Vašem delokrogu odslej informacije v tem smislu.«

To pojasnilo Prizada nikakor ne more zadovoljiti. Prizad pravi, da dobe zainteresenti koruzo pri bankski upravi, ta pa je izjavila, da koruze nima. Kje naj torej zainteresenti dobe koruzo?

Da je pomanjkanje koruze v Sloveniji velikansko, priznava indirektno Prizad sam, ko piše, da dobiva iz Slovenije velikansko število prošenj za dobavo koruze. To velikansko število prošenj pač najbolj jasno dokazuje, kako silno je Sloveniji koruzna potrebna. Zato pa je tudi bilo pričakovati, da bo Prizad na vse to velikansko število pisem nekaj ukrenil in omogočil ljudem, da pridejo do koruze, ne

pa da odgovarja le z okrožnico, ki daje ljudem le slabo tolažbo.

Ze zadnjič smo pojasnili, kako si slovenski trgovci zaman prizadevajo, da bi mogli kupiti v žitornih krajih koruzo, ker jo kmetovalci po maksimiranih cenah nočejo prodati, po višjih pa je trgovci ne morejo kupiti, ker jo po teh cenah ne smejo prodajati. Koruze torej trgovci ne morejo kupiti. Pri Prizadu koruze ljudje tudi ne morejo dobiti. Sedaj se jih tolaži, da jo bodo mogli dobiti pri bankski upravi. Ali pa je bila tej koruzi tudi že poslana? Če se to ni zgodilo, potem je ljudje tudi ne morejo dobiti od banske uprave. Kje pa naj jo dobe?

Pomisliti je treba, da služi koruzna prebivalstvu celih okrajev kot

prehrana. Ti ljudje so brez hrane, če ne dobe koruze! Zato pa je treba tudi prošnje ljudi, da morejo koruzo kupiti, bolj resno upoštevati, ne pa na vse te prošnje odgovoriti z malo pomembnim dopisom.

Oskrba Slovenije s koruzo je danes eno najbolj perečih vprašanj, ki se mora hitro in pravilno rešiti, ker je od tega odvisna prehrana ljudstva.

Zato naj se ne pošiljajo ljudje, ki hočejo kupiti koruzo, od Poncija do Pilata, temveč naj se dobavijo trgovcem zadostne količine koruze, da bo prehrana ljudstva zagotovljena. In to naj se zgodi čim prej, ker ljudje ne morejo čakati, ker morajo ljudje jesti!

Navodila za uporabo uredbe o varčevanju z živili

Trgovinski minister dr. Andres je predpisal naslednje navodilo za izvajanje uredbe o varčevanju z živili:

1. Določbe čl. 1. uredbe o varčevanju z živili, po katerih se prepoveduje v brezmesnih dneh, v sredo, četrtek in petek, vsakršna nadrobna prodaja prešnega telečjega, govejega in svinjskega mesa, se ne nanašajo na klanje živine ob navedenih dneh, kolikor ne spada to klanje pod določbo čl. 3. uredbe, s katero se prepoveduje klanje telet in junic pod enim letom starosti. Prav tako ni z uredbo prepovedano imeti shranjeno meso na brezmesne dni v samih mesarskih in gostinskih obratih.

2. Kolikor je v posameznih gostinskih obratih potrebno ali v navadi pripravljano surovega mesa v petek za soboto, se sme izvršiti to pripravljanje v zadevnem obratu v petek, toda lastnik obrata mora opravljati takšnega dela prijaviti pristojnemu nadzornemu oblastvu. Kolikor je omenjenim obratom potrebno, da pripravljajo presno meso v petek, se sme presno meso dobavljati omenjenim obratom v petek.

3. Po čl. 1. sprememb in dopol-

nitev M. s. št. 903 z dne 2. julija t. l. uredbe o varčevanju z živili je prepovedano v sredo, četrtek in petek oddajati jedila s telečjim, govejim in svinjskim mesom v gostinskih obratih. Potemtakem sta ob četrtkih prepovedani prodaja zaklanih prašičev in mesa od njih kakor tudi poraba tega mesa v gostinskih obratih. Prodaja zaklanih prašičev in mesa od njih kakor tudi poraba tega mesa sta dovoljeni v gostinskih obratih samo v nedeljo.

4. Pod prepoved prodaje in porabe v smislu uredbe o varčevanju z živili ne spadajo živalski deli, ki se ne štejejo za meso v ožjem pomenu. Ker se živalska glava in noge ne morejo šteti kot meso v navedenem pomenu, sta prodaja živalskih glav in nog v mesarskih obratih kakor tudi poraba v gostinskih obratih na brezmesne dni dovoljeni.

Politične vesti

Bolgarski poslanik v Moskvi je z letalom prišel iz Moskve v Sofijo ter bil takoj po svojem prihodu sprejet od bolgarskega kralja.

Romunski poslanik v Rimu Bossi, ki je bil v posebni misiji v Budapešti, se je vrnil v Rim, ker je bila njegova misija končana.

Predsednik sveta ljudskih komisarjev Molotov je sprejel romunskega poslanika Gafenea.

Iz Rima se odločno demantirajo angleške vesti, da bi prišlo na grško-albanski in jugoslovansko-albanski meji do upora Albancev, ter da bi bili italijanski častniki, ki so bili poslani tja, da napravijo red, ubiti od upornih vojakov. Res je le to, da je bil na grško-albanski meji ubit od plačancev znani albanski nacionalist Hodža.

Italijanska vlada je uvedla zaradi umora Hodže preiskavo. Ko bo ta zaključena, bo najbrže poslala italijanska vlada Gričiji protestno noto.

Atenski listi poročajo, da so Albanca Hodžo ubili sami Albanci.

Nemška letalska aktivnost nad južno Anglijo je trajala v nedeljo od jutranjih ur pa vse do večera. Dopisnik ameriške United Press poroča, da so ves ta čas prihajala nemška letala v valovih nad južno angleško obalo, odmetavala svoje bombe in se nato znova vrnila čez kanal. Pravi pekel je bila pretekla nedelja za južno angleško obalo.

Ozračje se je treslo od bombnih eksplozij, treskanje protiletalskih topov, brnenja nemških letal ter regljanja protiletalskih strojníc. Tudi izgube letal so bile velike. Tako poročajo Nemci, da so sestrelili 80 letal, Angleži pa da so sestrelili 65 letal. Lastnih izgub priznavajo eni ko drugi mnogo manj. Vsekakor pa je bila nedeljska bitka ena največjih zračnih bitk, kar jih je bilo doslej.

Sedanje velike letalske bitke nad angleškimi južnimi pristanišči smatrajo listi kot pričetek nemškega napada na Anglijo. Zadnje bitke so se vodile na treh mestih, nad pristaniščem Portlandom, nad nekimi angleškimi ladijskim konvojem ter nad Doverjem. Nemci pa poročajo, da so napadli tudi pristanišče Portsmouth, kjer so med drugim napadli tudi doke ladjedelnice. Nemci pravijo, da je bil njihov napad vseskozi uspešen. Vse kaže, da velika letalska bitka še ni končana, temveč da se nadaljuje. Bitke se udeležuje več sto letal ter so tudi izgube temu primerne.

Italijani poročajo, da se je začela v Britanski Somaliji odločilna bitka.

Angleški parlament bo 22. avgusta za krajši čas odgodil svoje seje. Pred odgoditvijo bo govoril v angleškem parlamentu min. predsednik Churchill o vojni in njenem poteku. Za njegov govor vlada že sedaj največje zanimanje.

Irski obrambni minister Akin je v nekem govoru naglasil, da bo vsak, ki bi skušal napasti Irsko, moral to drago plačati. Kar manjka irski vojski na opremljenosti, more nadoknaditi s požrtvovalnostjo. Treba poskrbeti, da bo vsaka irska krogla zadela. Od junija dalje se je prijavilo že 180.000 prostovoljcev za obrambo Irske, njih število pa stalno narašča.

Danski list »Berlingske Tidende« poroča, da je **Spanija zopet v vojni psihozi** in da se po vsej državi delajo velikanske vojne priprave. Blizu se čas, ko bo Spanija odkrito stopila na stran Nemčije in Italije ter napadla Gibraltar, da s tem onemogoči prehod ladij skozi Gibraltarško ožino. Kdaj pa bo vstopila Spanija v vojno, o tem so razna mnenja. Nekateri pravijo, da bo Spanija počakala na uspeh italijanske vojne akcije v Somaliji in proti Suezju.

Londonsko špansko poslanništvo je objavilo vest, da niso resnične vesti, da bi španske ladje prejele ukaz, naj se takoj vrnejo v španska pristanišča. Španske ladje še nadalje vozijo normalno.

Švedski ministrski predsednik Hansson je imel po radiu govor, v katerem je naglasil, da bo Švedska ostala zvesta svojim demokratičnim načelom. Minister za narodno obrambo Skocić pa je izjavil, da se mora ohraniti vojaška pripravljenost Švedske, ki se je dosedaj tako dobro izkazala, z vsemi sredstvi.

Pri otvoritvi velesejma v Königsbergu je sovjetski poslanik Skvarčev ob otvoritvi sovjetskega paviljona naglasil, da je SSSR razstavila svoje blago v znak tesnega gospodarskega in političnega sodelovanja med Nemčijo in SSSR in da upa, da se bodo ti odnosi še poglabili.

Predsednik vseindijskega nacionalnega kongresa Maulana Azas je odklonil povabilo indijskega podkralja, da bi se z njim sestel ter razpravljaj z njim o angleški ponudbi. Odgovor na to ponudbo bo dal vseindijski kongres. Kakor je razvidno iz drugih poročil, zahtevajo Indijci, da dobi Indija takoj, in ne šele po vojni, svojo samostojnost.

V bližini francoske Indokine je koncentrirano okoli 100 japonskih ladij ter 300 japonskih letal. Francozi izjavljajo, da se bodo napadu na Indokino uprli z vsemi silami. Vse mostove ob meji so Francozi uničili.

Washingtonska vlada je zavrnila japonski protest zaradi prepovedi izvoza letalskega bencina na Japonsko.

Vojaški odbor reprezentančne zbornice v Washingtonu je sprejel zakonski predlog, ki daje predsedniku Rooseveltu pravico, da sme mobilizirati nacionalno gardo in rezerviste za 12mesečno službovanje kjer koli na zapadni zemeljski polobli.

Predsednik Sovjetske zveze Kalinin je podpisal odlok, s katerim se odpravljajo politični komisarji v rdeči vojski. Odlok se utemeljuje s tem, da je politična naobrazba vojakov rdeče vojske že tako visoka, da so postali politični komisarji odveč. Njih posle bo vodil odslej namestnik komandanta polka.

Ameriški Rdeči križ je organiziral akcijo za oddajanje krvi angleškim ranjenecem. Na teden bo moglo z letali prepeljati v Anglijo 300 litrov krvi.

Nemci v USA so bili od nemškega generalnega konzulata v New Yorku pozvani, da sem čimprej vrnejo v Nemčijo, ker da bodo morale Združene države Sev. Amerike zaradi Japonske vstopiti v vojno.

V vseh prostorih Beograjskega velesejma bo

BEOGRAJSKI JESENSKI VZORČNI VELESEJEM

od 7. do 17. septembra 1940.

Na velesejmu bodo zastopane naslednje stroke:

tekstilno blago, usnje, papir, pohištvo, glasbeni instrumenti, kovine, stroji, motorji, aparati, elektrotehnika, optika, radio, kmetijski stroji, stavbarstvo, kemija, steklo, porcelan, galanterijsko blago, prehrana, alkoholne pijače, knjige, propaganda in reklama.

50%ne ugodnosti na železnicah in ladjah

Pri odhodu je treba kupiti celo karto z rumenim blanketom za ugodnostno vožnjo, ki potrjena na velesejmu daje pravico za brezplačen povratek z isto karto, ki se mora zato shraniti.

Davčni svetovalec

Kdaj so pobotnice v trgovskem prometu oproščene kolkovine

G. L. W. v P. — Vprašanje: V mojem trgovskem obratu prihajam ponovno v položaj, da prejemam ali izdajam pobotnice, toda še vedno si nisem docela na jasnem, kdaj je treba pobotnice kolkovati in kdaj ne. Prosim, da pojasnite, kdaj so pobotnice proste kolkovine in kdaj jih je treba kolkovati.

Odgovor: Praviloma so vse pobotnice zavezane kolku, ki znaša 1 in pol odstotka od prejetega zneska. Za trgovski promet pa veljajo neke izjeme. Predvsem velja načelo iz pripombe 2. k tar. post. 33, da so priznanice, s katerimi se potrjuje prejem vsote v listini, ki je sestavljena o določenem pravnem poslu, oproščene kolkovine. To se pravi, da je potrjeno na računu oproščeno kolkovine. Samo po sebi je umljivo, da mora biti tak račun pravilno kolkovan, kajti samo pravilno kolkovan račun daje kolkovno prostost tudi za potrdilo, ki je na računu. Ako se izstavljeni in taksirani račun ne izplača pri njegovi izstavitvi vobče, ali se ne izplača popolnoma, potem poznejša plačila istega računa ne podleže nikaki taksi. Vendar se morajo plačila potrdila točno pozivati na sestavljen in pravilno kolkovani račun.

Ravno tako ne podlegajo taksi trgovska pisma, s katerimi se potrjuje knjiženje posameznih vsot, ki jih pošlje dolžnik, da plača pravilno taksirane račune, ki izhajajo iz medsebojnega trgovskega poslovanja. Toda tudi ta trgovska pisma se morajo točno pozivati na izstavljeni račun.

Ako se pa proda blago po pismeni pogodbi na odplačilo, pa dolžnik plačuje obroke mesečno ali v drugih pogojenih terminih, se mora na obročna plačila plačati taksa za pobotnico (1 in pol odstotka), ker se pismeni dogovor smatra za pogodbo o kupoprodaji. Ako se v takem primeru s posebno listino, to je pobotnico, potrjuje prejem denarja iz te listine, pobotnica ni prosta kolkovine.

Začasne pobotnice in poročila trgovskih potnikov, katere izdajajo o prejemu denarja, oz. obveščajo kupeca o prejetih iznosih na račun dolga, niso zavezana taksi, ker se ta začasna potrdila pozneje zame-

najo s pobotnico, oz. poročilom firme in so te pozneje izdane listine v smislu načel, ki smo jih navedli zgoraj, oproščene kolkovine.

Takse na naročilnice, zbrane na Hrvatskem

Družba z o. z. — Vprašanje: Nismo si na jasnem, kako je kolkovati naročilnice, oz. naročila, ki jih zberemo naši potniki na Hrvatskem. Sedaj si nismo na jasnem, ali se ravna takсна dolžnost po tem, če je potnik upravičen naročilo definitivno sprejeti ali pa je odvisno

od potrdila tovarne, oz. ali je merodajna dogovorjena pavšalnost. Prosim za pojasnilo.

Odgovor: Za plačila takse je odločilen kraj, kjer nastane taksa dolžnost. Ako je naročilnica izstavljena na Hrvatskem in jo potnik potem pošlje centrali ali tovarni, n. pr. v našo banovino, se mora že na Hrvatskem taksirati s kolkom Hrvatske banovine. Ako pride naročilnica v drugo banovino, kjer se pobirajo izključno državne takse, se smatra, da je naročilnica že zadosti kolkovana. Takih naročilnic ni treba naknadno kolkovati z državnimi kolki.

Kaj pravijo naši gospodarski ljudje?

Domača industrija

Zopet moramo na tem mestu kritizirati nekatere tako imenovane domače industrije. Za neki predmet so zahtevale pred meseci din 21.—, pozneje din 25.—, sedaj naenkrat din 30.—. Nismo pa čitali, da so dobile te industrije dovoljenje za zvišanje. Najlepše je pa to: Prej so dajale na ceno vsaj skonto, sedaj so naenkrat ukinile tudi to. Torej plačaj takoj, kar se je sicer tudi zahtevalo že prej, a za takojšnje plačilo ne dobiš nobenega popusta.

Seveda je to stvar kalkulacije, toda to je slaba kalkulacija. Zakaj so nemške tovarne vkljub temu, da je država v vojni, ostale pri prejšnjih pogojih? Tudi tu bi bila solidnost na mestu.

Tujski promet

K temu vprašanju nam piše trgovec, ki je mnogo let potoval po naši državi: Ves trgovski in gostilniški promet se mora postaviti na strogo trgovsko stališče. Kaj n. pr. koristi, če je v hotelu napisana cena za sobo din 40.—. Ko zahteva račun, moraš plačati din 70.—. Ko sem vprašal, če je s tem vse plačano, mi je portir, kažoč na sebe omenil: »Sve, osim mene!« Torej daj še 10 din, da ne boš veljal za umazanca. Soba torej ne stane samo din 40.—, ampak 100% več. Po vseh takih lokalih bi se morale uvesti natančne tarife z vsemi dajatvami, da bi gost točno vedel, koliko bo izdal. Naj omenim tu primer, ki se mi je nekoč pripetil v malem trgu. Tačas smo plačevali v ljubljanskem »Unionu« za lepo tem-

perirano sobo 2 kroni. V tem trgu mi je gostilničar, pač računajoč, da kot potnik velike trvdke lahko plačam, zaračunal za podstrešno sobo tudi 2 kroni kakor v Ljubljani v »Unionu«. Nisem rekel besedice in plačal. Toda nikdar več nisem prenočil v tej gostilni, kjer so me hoteli izrabljati. Spominjam se hotelirja v nekem primorskem kraju. V največji sezoni je imel vedno par sob za potnike, in to brez vsakega zvišanja. Zakaj? Kalkuliral je popolnoma pravilno in nam to tudi povedal. Dejal je: »Potnik je za mene živa reklama, ki me nič ne velja. Potniki pridejo tudi v mesecih, ko ni drugih gostov in radi tega imajo pri meni tudi v najhujši sezoni zagotovljeno prenočišče!« Na tako stališče se morajo postaviti tudi naši hotelirji in gostilničarji. Saj nihče ne zahteva ničesar zastonj, vendar naj bodo cene solidne. Cene za sobe kompletno z vsemi drugimi dajatvami, da bo vsak gost vedel točno, koliko ga soba stane. To bi morala že oblast zahtevati. Vsi tuji bi odnesli le dobre spomine in to bi bila brezplačna dobra reklama. Naj o tem razmišljajo naši gostilničarji. (V Sloveniji je to v glavnem že uvedeno. Op. ured.)

Pokojninsko zavarovanje

Dovoljujem si vprašanje: Ali sme Pokojninski zavod odkloniti zavarovanje mojega sina, ki je zaposlen v trgovini kot pomočnik? Jaz sem ga prijavil kakor tudi druge pomočnike. Sedaj pa pravi penzijski zavod, da ga ne sprejme. Rad bi vedel, kako motivira zavod to postopanje? Če že nas trgovce odklanjajo, kakor garjeve ovce, zakaj potem odklanjajo sinove trgovcev, ki so zaposleni v trgovini očeta? — Tudi to je za nas neumljiva logika! Prosim pojasnila!

Neracionalno delovanje

Ze dolgo časa sem imel namen napisati sledeče resnične besede:

Vozeč se nekaj proti Sušaku, sem imel sopotnika Srba iz Slavonije. Kakor je običaj, sva prišla v razgovor. Med drugim mi je omenil: Jaz sem Srb, moja soproga Švabica. Pri nas v Slavoniji so kmetje, ki imajo 100 krav, a nimajo litra mleka pri hiši. Kako to, sem vprašal jaz, ki se seveda na kmetijstvo ne razumem, ali to se mi je zdelo vseeno čudno. Moj sopotnik mi pojasni to stvar takole: Vse se nosi v svili in baržunu, ob nedeljah se pleše kolo. »Krave molsti« velja »izpod časti«. Če ima krava teleta, se pušča, da tako dolgo sesa, da nestane mleka. Čuvaj ob progi, ki je druge narodnosti in ki komaj redi na malem travniku kravo ali dve, si po par letih vendar prihrani nekaj stotakov in če ga premeste v drug kraj, bi se skoro zjokal, da mora zapustiti tak raj. Tako moj sopotnik. Vse to sem nekoč pripovedoval tu doma v Sloveniji nekemu posestniku v bližini Ljubljane. Ta mi je na moje pripovedovanje rekel: »Saj bo pri nas tudi kmalu taka. Naša dekleta na

Vsak napreden trgovec

prodaja le tako blago, s katerim svojim odjemalcem koristi. Nudite tudi Vi Vašim odjemalcem v prvi vrsti naravno Rogaško slatino; s tem koristite njim in sebi!

deželi, vsaj v ljubljanski okolici, so precej brezbrizne. Ob nedeljah čaka dekleta fant s kolesom. Dekle mora, da ne pride prepozno na sestanek, hitro pomolsti kravo in zato namolze pre malo mleka, kar pa kravi škoduje, da potem da pre malo mleka ali nič. Če je res tako, ne morem presoditi, ker nisem veščak. Toda če mi je to pripovedoval mož iz okolice, mora že biti res. Površnost in malomarnost nam mnogokje škodujeta.

Akcija za domačo produkcijo nafte

Preureditev motorjev za pogon z domačimi tekočimi gorivi

S 1. septembrom t. l. poteče rok za preureditev motorjev za uporabo domačega goriva v smislu tretje naredbe o omejitvi prodaje tekočega goriva. V razmeroma kratkem roku naj bi se na ta način prevalele posledice za vse, kar se je tekom 20 let na tem polju grešilo in zamudilo, na razmeroma majhen krog nedolžnih.

Ne glede na znatne investicijske stroške, ki jih marsikateri podjetnik zaradi gospodarske krize le težko prenese, ostaneta na podlagi dosedanjih izkušenj nafta in bencin še nadalje idealno pogonsko sredstvo. V časopisju se je vprašanje pridobivanja te »krvi« naših motorjev v Jugoslaviji obširno obravnavalo, do praktične rešitve pa iz znanih razlogov doslej še ni prišlo.

V teku je akcija, s katero naj bi prizadeti interesi, ki sodelujejo pri praktični rešitvi tega vprašanja, postali enakopravni in deležni ugodnosti onih, ki uporabljajo, prodajajo ali proizvajajo druga domača pogonska sredstva. Predvsem se dela na tem, da se podaljša prekratko odmerjeni rok za preureditev motorjev.

Naša gospodarska javnost bo o poteku akcije, ki temelji na pridobivanju bencina in drugih pogonskih sredstev iz neizčrpnih ležišč parafinskih škrljencev Jugoslavije, še informirana. Radi prekratkega termina pa dobe prizadeti kro-

gi medtem brezplačne informacije pri Lesni in splošni industrijski d. d. v Mariboru, Glavni trg 1, pri kateri so na vpogled originalni dokumenti in načrti, posebno pa priporočilo odbora za propagando domačih pogonskih sredstev pri ministrstvu za gozdove in rudnike v Beogradu.

Zunanja trgovina

V šibeniško pristanišče je prišel španski parnik, ki bo naložil 1900 stotov gradbenega lesa. To je prvi španski parnik, ki je od začetka vojne prišel v šibeniško pristanišče.

Letošnja trgatava bombaža v Romuniji se ceni na 16.000 vagonov. Soje pa bo letos pridelala Romunija zaradi odstopa Besarabije samo 2000 vagonov.

V Rimu se je ustanovila pod predsedstvom senatorja Puricellija mešana italij.-romunska družba za gradnjo železnice in cest v Romuniji. Družba bo takoj začela graditi cesto Aleksandrija — Krajova.

Agencija Stefani poroča, da se je po francosko-nemškem premirju švicarska zunanja trgovina začela orientirati bolj proti Nemčiji in Italiji in da je zato pričakovati, da bo švicarska trgovina s tema državama zelo narasla.

Cene za hmelj so na Češkem določene takole: za žateški hmelj 1400 do 2000 Kč za 50 kg, za roudniški 1200 do 1800 Kč.

Svet ljudskih komisarjev je ratificiral podaljšanje dosedanje trgovinske pogodbe med SSSR in USA do 6. avgusta 1941.

Zastopamo znano tovarno čokolade in bonbonov Grlč ter peciva in keksov znamke Koestlin

Bon-Bon

FLORJANC JOSIP LJUBLJANA Miklošičeva c. 30 TEL. 44-42

H. N. Casson:

Business

(Prevedel Ivo Zor)

Ni je kupčije, ki bi bila varna pred izumitelji in učnjaki. Naprave, ki so na prvi pogled trdne ko večne gore, se lahko nenadoma premaknejo in izpremene. Če sploh kdaj, je v našem veku elektrike neprestana budnost pogoj za uspeh.

Pred nekaj leti mi je dal izdajatelj najbolj razširjenih newyorških novin tole nenavadno naročilo: »Casson,« je dejal, »želim, da mi predložite vsak teden zaznamek vseh novih idej, ki se pojavijo, in mi označite njih vrednost. Ne utegnem, da bi jih zasledoval, prezirati jih pa tudi ne smem.« To je bil mož, ki se je znal prilagodovati zahtevam sedanjega časa. Njegove novine izhajajo zdaj v milijonski nakladi, on pa ima večjo plačo kakor canterburyški nadškof. — To je dobro, da vemo.

Nihče ne more prerokovati, na katerem polju se bodo pojavile najprej nove metode ali ideje. Stari iskaleci zlata so rekli: »Zlato je tam, kjer ga najdemo.« Prav tako je z zamisleki. Na vse strani moramo gledati z odprtimi očmi.

Marsikateri trgovec si smelo misli, da je vsaj denar tisto, na kar se lahko vedno zanese. Ali je res tako? V resnici se vrednost denarja vsako uro izpreminja. Denar ni prav nič varen in zanesljiv. V krizi, ko denar najbolj potrebujemo, ga najteže dobimo. Kadar ga nihče ne potrebuje, ga je v obilici, če ga pa išče ves svet, ga ni nikjer dobiti!

14

Vrednosti stvari se izpreminja tudi z njih zemljepisno lego. Mlad mož dobi v Buenos Airesu službo. Njegova letna plača bo znašala 5000 pezosov. »Celo premoženje!« si misli možakar. Toda ko pride tja, mora plačati za steklenico piva 50 centov, za cigaro 80 centov in za zajtrk 2-50 pes. Kaj je zanj 5000 pezosov v taki deželi?

Potovanje je tako koristno največ zato, ker smo primorani opazovati fluktuacijo, ki so ji podvržene vse vrednote; potovanje odpira oči, da primerjamo stvari v tujini z domačimi. Ko se povrnemo, zapazimo doma marsikatero reč, ki je prej nismo imeli za mar.

»Široko obzorje,« kakor je dejal Viscount Haldane, »nas stori velike in uspešne. Ono omogoči, da popolnoma obsežemo trgovinski, znanstveni in miselnostni svet. Spaja nas z novostmi, da nas ne iznenadijo.«

Glavna reč je, da smo pripravljeni

Če poznamo simptome izprememb, preprečimo večkrat marsikatero škodo. Osnavljam kupčije na prožnih, premičnih temeljih pomeni, da smo zavarovani pred trenutno paniko.

V Zedinjenih državah živi mladi in podjetni bančnik Babson, ki prodaja trgovcem nekakšno statistiko. Dviganje in padanje cen, tečajev, blagovnega gibanja, vse je podano v njej tako pregledno, da trgovec lahko na prvi pogled dožene, ali je kupčija dobra ali slaba. Seveda niso te razpredelnice nezmotljive. Vendar koristijo, in to je vse, kar potrebuje trgovec.

Bolje je proučevati problem, kakor pa ugibati, kako se razreši. Koristneje je, če človek kaj dobro premisli,

kakor pa, če je predrzen. In kakor ljudje proučujejo pri dirkah »sposobnost« posameznih konj, tako mora proučevati trgovec preteklost vrednostnic in blaga, ki ga name-rava kupiti.

Grem še naprej in trdim, da lahko precej natančno določimo že naprej bodoče cene. Pred štirimi ali petimi leti me je naprosil za svet pomemben velekrznar v New Yorku. Kakor toliko drugih krznarjev, je poizkušal tudi on imeti z nezadostnim kapitalom veliko zalogo. Svetoval sem mu, naj prouči cene kožuhovine iz za zadnjih treh let in naj si šele potem izbere krzno, ki bo

1. dobro in praktično;
2. ki ga ne bo preveč na razpolago;
3. ki bo poceni in
4. katerega cena je zaradi povpraševanja zadnja tri leta stalno rasla.

Možakar je proučeval nekaj časa ta štiri vprašanja in se je naposled odločil za krta. Odpotoval je v London in kupil velike množine krtovih kožic. Tisto zimo je bil krt velika moda, in njegova cena je neverjetno poskočila. Prepričevalen dokaz, kako lahko prerokujemo gibanje cen.

Vrednosti se izpreminjajo. — Ne izpreminjajo se samo na borzi, temveč povsod. Naše poslovno življenje ni »trdna snov«; kakor »tekočina« je! Dostikrat je samo kakor plin in je eksplozivno. Ono je dinamično, ne statično, svet, poln premikanja, vrtincev in preobražanja. Kakor ogromen tok, katerega valovi nosijo posameznike k uspehu, medtem ko sede drugi na kopnem ob bregovih.

(Dalje prihodnjč.)

Zaradi praznika in občnega zbora Zveze trg. združenj odpade petkova številka.

Pač zelo redek jubilej

Mnogokrat čitamo v časopisu o tem ali onem jubileju, čigar proslava je dostikrat problematična. Zelo redek primer jubileja pa praznuje te dni v Mariboru, v veletrgovini g. Antona Macuna, njegov daleč po deželi znani nameščeneč g. Avgust Winkler. Praznuje namreč 75letnico rojstva in 60letnico, odkar je neprestano v eni službi.

Kot 15letni deček je vstopil g. Winkler za vajenca v takratno trgovino Grubitsch. Na svojem mestu je ostal tudi potem, ko je podjetje prešlo v druge roke. Jubilant je ostal pomočnik v tej trgovini vseh 60 let, ne da bi le enkrat menjal svoje službeno mesto. To je pač edinstven pojav v Mariboru, enakih pa je vsekakor zelo malo tudi drugod. V tej dolgi dobi je imel g. Winkler samo dva gospodarja in sedaj je pri tretjem. Kljub visoki starosti ga vidite dan za dnem vedrega in čilega za prodajno mizo, enkrat na teden pa pokaže še vedno mladeniško gibčnost tudi v kegljaškem klubu svojih stanovskih tovarišev. Počitka skoraj noče poznati in je bil ves čas zvest sotrudnik svojih principalov, mlajši generaciji pa vzor in vzpodbuden zgled.

K temu redkemu jubileju čestitamo g. Winklerju tudi mi in mu želimo, da bi se še dolgo v polnem zdravju in v veselem razpoloženju veselil svoje življenjske jeseni!

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 8. avgusta navaja naslednje spremembe (vse v milijonih din):

Kovinska podloga se je skupno povečala za 15,9 na 2.301,6.

Devize izven podloge so se zmanjšale za 33,0 na 479,5.

Vsota kovanega denarja je padla za 8,0 na 278,1.

Posojila so se skupno zmanjšala za 82,0 na 1.773,05, in sicer so padla menična posojila za 61,37 na 1594,7, lombardna pa za 20,5 na 178,36.

Eskont bonov drž. obrambe je narasel za 136,0 na 4.227,0.

Razna aktiva so se povečala za 65,3 na 1.990,5.

Obtok bankovcev se je znižal za 57,4 na 12.121,7.

Obveze na pokaz pa so narasle za 152,9 na 2.093,8.

Razna pasiva so se zmanjšala za 0,6 na 342,9.

Skupna dejanska vrednost podloge je izkazana s 3.682,5.

Celotno kritje se je dvignilo od 25'89 na 25'90%, samo zlato pa znaša 23'13%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Nova uredba o »Phönixu«

V »Službenih novinah« je bila objavljena nova uredba o »Jugoslovanskem Phönixu«. Po tej uredbi nimajo zavarovanci do 1. oktobra 1940 pravice za odkup ali posojilo na svoje police. Listi pravijo, da bo do tedaj že vprašanje »Phönixa« rešeno. Nam pa se zdi, da je to le pobožna želja, ki pa je daleč od resnice. Res pa je, da bi bil že skrajni čas, da bi se to vprašanje že enkrat rešilo, in sicer pravilno rešilo.

Stari kovanci po dva dinarja in po 50 par niso v petek več zakonito plačilno sredstvo. Morejo se zamenjati pri Narodni banki. Dne 31. avgusta pa prenehajo veljati kot zakonito plačilno sredstvo tudi stari kovanci po 10 din.

Deficit ameriškega državnega proračuna za l. 1941. bo znašal po izjavi ameriškega finančnega ministra Morgenthaua več kot 5 milijard dolarjev.

Plačilni promet z Nizozemsko

Pri zadnjih pogajanjih z Nemčijo glede plačevanja blagovnega prometa med Jugoslavijo in Nizozemsko so bile za plačilni promet dogovorjene naslednje določbe.

1. Stare obveznosti

Kot stare obveznosti se smatrajo one, ki so nastale iz poslov, zaključenih pred 15. avgustom 1940. (odločilen je dan zaključnja pogodbe, a če ni posebne pogodbe, dan izdaje fakture).

a) Jugoslovanski uvozniki blaga iz Nizozemske plačujejo svoje obveznosti z vplačilom dinarjev na dinarski račun Nizozemskega klirinškega zavoda v Haagu (Nederlands Kliringinstituut, Den Haag) pri Narodni banki kr. Jugoslavije v Beogradu ter po pooblaščenih zavodih za poslovanje z devizami in valutami.

Fakture, ki se glase na nizozemske goldinarje se spremenijo v dinarje po stalnem tečaju 29'19 din za 1 niz. goldinar. Fakture na druge valute se spremenijo v dinarje po srednjem borznem tečaju v Beogradu, ki je veljal dan pred vplačilom. V seznamu za vplačila morajo pooblaščenki zavodi postaviti izpod dinarskega zneska tudi znesek v hol. goldinarjih.

b) Jugoslovanski izvozniki blaga na Nizozemsko dobe plačane svoje terjatve po Narodni banki kr. Jugoslavije, kateri bo priznaval Nizozemski klirinški zavod v Haagu zneske, vplačane od nizozemskih uvoznikov jugoslovanskega blaga. Nar. banka bo izplačevala jugoslovanskim izvoznikom priznane ji zneske nizozemskih goldinarjev, spremenjene v dinarje po tečaju 29'19 din za 1 niz. goldinar, in sicer po kronološkem redu.

Spreminjanje dinarjev in tretjih valut v niz. goldinarje pri vplačilih v Haagu se izvršuje po uradnem srednjem tečaju dotične valute v Amsterdamu.

Na isti način se plačujejo tudi vsa druga plačila, ki so v zvezi z blagovnim prometom.

Za naloge za vplačila se bo uporabljal obrazec št. 484/35-305 (veliki format).

2. Nove obveznosti

Kot nove obveznosti se smatrajo one iz blagovnega prometa po 14. avgustu 1940. Te obveznosti se morajo plačevati takole:

1. jugoslovanski uvozniki blaga iz Nizozemske pokrijejo svoje obveznosti z vplačevanjem dinarjev Narodni banki po pooblaščenih zavodih za poslovanje z devizami in valutami. Za prejete zneske dinarjev bo izdajala Narodna banka kr. Jugoslavije naloge za izplačilo nizozemskim upnikom v rajshmarkah (Reichsmarksonderkonto D), ki se vodi pri Nemški obračunski blagajni v Berlinu, Nemška obračunska blagajna Berlin pa bo izvrševala prejete naloge po nemško-nizozemskem plačilnem sporazumu. Obveznosti, ki se glase na nizozemske goldinarje se spremenijo najprej v rajshmarke po srednjem tečaju izplačila Amsterdam v Berlin, ki znaša sedaj RM 132'70 za 100 niz. goldinarjev, tako prejeti znesek rajshmark pa se spremeni v dinarje po tečaju din 1782 za 100 RM. Obveznosti, ki se glase na druge valute — torej ne na dinarje, rajshmarke in niz. goldinarje — se takisto spremenijo najprej v

rajshmarke po srednjem berlinškem tečaju dotične valute, tako dobljeni zneski v rajshmarkah pa zopet v dinarje po tečaju 1782 din je 100 RM.

Za naloge za izplačila po novih obveznostih do Nizozemske se bo uporabljal obrazec št. 305., v desnem gornjem kotu pa se mora zapisati »Reichsmarkkonto D«. Pod znesek v rajshmarkah v številkah se mora napisati v številkah tudi znesek v niz. gold., če pa gre za plačilo obveznosti v kateri tretji valuti, se mora tudi to zapisati v pripombah.

b) Jugoslovanski izvozniki blaga v Nizozemsko dobe plačane svoje terjatve na ta način, da Nemška obračunska blagajna Berlin priznava zneske, ki jih prejme po nemško-nizozemskem plačilnem prometu, Nar. banki kr. Jugoslavije v rajshmarkah po »Posebnem računu D v rajshmarkah«, Narodna banka pa bo izplačevala priznane ji zneske rajshmark jugoslovanskim izvoznikom v din po kronološkem redu, računajoč 100 RM je 1782 din. Glede obveznosti na nizozemske goldinarje in druge valute veljajo tečaj, navedeni pod a).

Na isti način se plačujejo vplačila za druge nove obveznosti, ki so v zvezi z blagovnim prometom, kakor plačevanje postranskih izdatkov itd.

Za vsa vplačila in izplačila po dinarskem računu Nizozemskega klirinškega zavoda v Haagu, ko tudi po »Posebnem računu D v RM«, zaračunava Narodna banka običajno klirinško provizijo v višini 2 tisočink.

Vsi prejšnji odloki in navodila izdana zbog plačil z Nizozemsko se razveljavljajo.

Novi dogovor o plačevanju novih in starih obveznosti stopa v veljavo dne 15. avgusta 1940.

Ze v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, vrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

A. ŠARABON & CO. LJUBLJANA

Uvoz kolonialne robe

Veletrgovina s specerijo

Velepražarna za kavo

Milniza dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzojavni naslov: ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

RADENSKO KOPALIŠČE

po naravni ogljikovi kislini najmočnejše v Jugoslaviji in edino kopališče te vrste v Sloveniji ZDRAVI Z USPEHOM bolezi srca, ledvic, živeev, jeter, žolča, želodca, notranjih žlez in spolne motnje.

Moderni komfort, tekoča voda, godba, dancing, kavarna, ton-kino, tenis itd. — Obširne prospekte dobite na zahtevo pri PUTNIKU ali naravnost od uprave kopališča

SLATINA RADENCI

Direktni vagon iz Ljubljane, Beograda in Zagreba do samega kopališča.

Doma in po svetu

Nj. Vis. kneginja Olga si je pretekli teden ogledala v Ljubljani ljubljanske bolnišnice ter nadzorovala tudi ljubljanski Rdeči križ. Njen obisk v bolnišnicah je bil od ljubljanskega prebivalstva zelo toplotno sprejet.

Prvorojenec kneza namestnika Pavla knez Aleksander je vstopil v vojsko in bil dodeljen 7. konjeniškiemu polku.

Člani sovjetske trgovinske delegacije so položili na grobu Neznanega vojaka na Avali venec, nato pa so se odpeljali v Oplenac, kjer so položili venec tudi na grobu kralja Aleksandra Zedinitelja.

Za vojaškega atašeya našega poslanstva v Moskvi je bil imenovan artillerijski polkovnik za generalštabne posle Zarko Popović.

Vodja nemške manjšine na Madžarskem dr. Basch je govoril na velikem zborovanju nemške manjšine ter naglasil trdno vdanost madžarskih Nemcev Madžarski. Nadalje je dejal, da je treba nekatera vprašanja še urediti. Ob koncu svojega govora je naglasil, da je nemška manjšina na Madžarskem most med Veliko Nemčijo in Madžarsko ter da s tem stalno utrjuje odnose med obeh državama.

Zagreb dobi nemško gimnazijo, kakor poročajo zagrebške »Novosti«. Isti list se hudeje, ker ni bila banovina Hrvatska predhodno obveščena o uvedbi nemščine in italijanščine na našiholah.

Novinar Božidar Borko je bil izvoljen za dopisnega člana »Slavjanskega društva v Sofiji« v priznanje njegovih zaslug za jugoslovansko-bolgarsko kulturno zблиžanje. Čestitamo!

V posvetovalni odbor pri državnem zavodu za pospeševanje industrije in obrta so bili imenovani kot zastopniki Zbornice za TOI: kot člana dr. Ciril Pavlin in Josip Rebec, kot namestnika pa Anton Krejci in Ivan Ogrin.

Prisilna uprava je bila uvedena pri mežiškem rudniku, ker je zahtevala to »Bleiburger Bergwerksunion«, ki si je pridobila večino delnic ter dokazala, da ima od 130.000 63.750 delnic. Ker je nastalo med delničarji nesoglasje in s tem nevarnost, da bi se obratovanje v rudniku ustavilo, je družba zaprosila, da se imenuje komisar, kar se je tudi zgodilo.

Uprava beograjskega velesejma je povabila k udeležbi na letošnjem jesenskem velesejmu tudi Sovjetsko Rusijo. Odgovora pa uprava še ni prejela.

Banska uprava v Zagrebu je določila za pogodovanje dalmatinskih golčav za letos vsoto 45 milijona din.

Jugoslovanski 7600 tonski tovorni parnik »Rab«, last Slobodne plovidbe v Dubrovniku, je bil ob zapadni obali Afrike od neznanе podmornice torpediran. Vsa posadka se je rešila.

Stavka stavbenih delavcev v Beogradu je končana. Večino delavskih zahtev so podjetniki sprejeli.

Na železniški progi Sarajevo—Brod sta pri postaji Zavidović trčila dva tovorna vlaka. Materialna škoda je zelo velika, a tudi več ljudi je bilo ranjenih.

Podružnica Ameriško-jugoslovanske družbe v Beogradu je dobila pri ustanovitvi centrale v Delaware (USA) dotacijo 62.480.000 din. Sedaj je dobila podružnica od centrale nalogo, da zniža kapital na 24 milijonov din.

Turška vlada je ustavila največji carigradski dnevnik »Džumhuriet«, ki je v zadnjem času odkrito branil politiko držav osi.

»Vita Bulgara« je naslov novega tednika v Sofiji, ki bo propagiral gospodarsko in kulturno zблиžanje med Bolgarsko in Italijo.

Na letališče v Sofiji je prišlo v nedeljo 10 nemških letal tipa Dornier 10. Letala je dobavila Nemčija za bolgarsko vojsko.

34. Zagrebški zbor

31. VIII. 1940.

do

9. IX.

Na železnih brezplačen povratek, na jadranskih parnikih višji razred za ceno nižje, na letalih 10% popust od 26. VIII. do 14. IX.

Madžarsko - bolgarska pogajanja o kulturnem sodelovanju obeh narodov so bila v Sofiji ugodno zaključena.

Sovjetska nogometna reprezentanca, ki je igrala proti sofijski, je zmagala s 6:1.

Poljski min. predsednik Sikorski je izjavil, da so se od 50.000 poljskih vojakov v Franciji rešile najvažnejše edinice v Anglijo.

Predsedniku italijanske vlade Mussoliniju je poklonil neki lastnik ladjedelnice dva parnika po 6000 ton. Mussolini je dal oba parnika uvrstiti v italijansko trgovinsko mornarico.

V angleški petrolejski rafineriji »Orion« v Romuniji je nastal požar. Škoda je precej velika.

V Franciji nameravajo v pol leta 50.000 avtomobilov preurediti na pogon z lesnim plinom.

Stolica za kolonialno politiko je bila ustanovljena na univerzi v Berlinu.

Angleški najvažnejši ustavni dokument, »Magna carta« je bila prenesena v Kanado.

Sovjetsko zakonsko pravo je bilo uvedeno v Litvi.

Nad letališčem v avstralskem glavnem mestu se je ponesrečilo potniško letalo ter so bili vsi potniki ubiti. Med njimi so bili tudi trije člani avstralske vlade in šef gen. štaba.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 14. avgusta objavlja: Uredbo o proračunskih dvanajstihah za mesece avgust—december 1940. ter januar—marec 1941. in o naknadnih ter izrednih kreditih k proračunskim dvanajstiham — Spremembo imena občine St. Jošt v St. Jošt nad Vrhniko — Navodilo za uporabo uredbe o varčevanju z živili — Odredbo o zapriganju vojaških obveznikov v inozemstvu — Odločbo o teritorialni pristojnosti kmetijskih poskusnih in kontrolnih postaj — Razglas o tednu Rdečega križa — Pravilnik o revizorskih izpitih.

Tovarna usnja v Ptuj, ki je doslej močno izvažala, zlasti v sosednjo Nemčijo, je prišla zaradi vojne zelo v stiske in je morala od lanske jeseni že parkrat odpuštili delavce. Sedaj zaposluje lastnik g. Pirich komaj še dobrih 10 odstotkov delavstva, ki je bilo v tovarni nameščeno še pred enim letom. Močno občutijo brezposelnost tudi trgovci v Ptuj, ki so v precejšnji meri navezani na delavce usnjarne. Napravljene so bili koraki, da dobi tovarna nove odjemalce in da se zopet začne z delom.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda konte, štrac, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.